

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

2. De stylo inflato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

lere nullo modo possunt, qualis autem sit, quærimus.

Varietas
styli.

Varia omnino sunt styli, & elocutionis genera: in quibus tanta penes, ac in ipsis hominum vultibus, lasciuicis veluti orationis ludo, nasci solet varietas. Tum vero vnicuique promptum est in deteriorem partem ruere, paucis, & ijs admodum prudentibus, in eloquentia rectum tenere modum. Haec autem varietatem, quam loquendi fartaginem Persius nominat, ex corruptis hominum moribus fluxisse, bene animaduertit Seneca: *Hoc quod audire vulgo soles; quod apud Græcos in proverbium celsit, talis hominibus fuit oratio, qualis vita.*

Origo styli
vari.

Senec. ep.

114.

Talis oratio
qualis vita.

Quemadmodum autem vniuscuiusque actio dicenti similis est: sic genus dicendi aliquando imitatur publicos mores. Si disciplina civitatis laboravit, & se in delicias dedit, argumentum est luxuriæ publicæ; orationis lasciuia: si modo non in vno, aut altero fuit, sed approbata est, & recepta. *Non potest esse alius ingenio, alius animo color: si ille sanus est, si compositus, grauis, temperans; ingenium quoque siccum, ac sobrium est, illo vitiatum, hoc quoque afflatur.*

Romani
styli pro-
cessus.

Rectè quidem illud, & eam ob causam, in diuersos paulatim mores Roma deficiente, alia: atque alia eloquentiæ facies exiit. Emerferunt primi illi pauculi eloquentes, à nobis superius commemorati, vt Iunius Brurus, Mænenius Agrippa, Fabritius, quos sensibus grandes, & masculos, verbis rudes, & horridos, credible est exiitisse. Adolescere demùm imperio, erepsit, quasi ex suo cortice facundia, & ridere cœpit elementius simplex quædam gratia locutionis, nullis adhuc fulgens ornamentis, spe potius, & indole, quam prouentu commendanda. In eo genere fuit Enniana simplicitas, Plautinus genius, candor que Catonianus: quæ prima veluti nondum planè collucentis, sed emicantis eloquentiæ crepuscula extiterunt. Sequuta est tandem illa maturis iam viribus, & figurarum picta coloribus: læque persultans oratio, qualis Ciceronis temporibus viguit, cum res perhonorifica censebatur, diem dicendo eximere. Mox alio reip. statu displicere visi sunt Oratores illi specie vberes, complexione rerum exiles, & hæc tota lasciuiose orationis effusa luxuries, paulatim succingi, contrahique cœpta est, donec ad noua quæque, partim ex silentibus oratorum ingenijs, partim etiam prurientibus auditorum auriculis, corruptelæ variæ in sty-

lum redundarunt, quæ primam discutiendæ nobis esse videntur quàm diligentissimè, quo magis ex vitijs oppositis, ingenuæ pulchritudo virtutis elucescat.

Dionys Longinus. lib. xxi. vitiæ, ad tria refert capita, *luxuriosæ, lasciuiose, & duppæ*: hoc est, frigidum, puerile, insanum. Seneca epistola centesima decima quarta, *inflatum, infragnum, audax, prauum, allegoricum*; attingit his verbis. Quare quibusdam temporibus prouenerit corrupti generis Oratio, quæris: & quomodo in quædam vitia inclinatio ingeniorum facta sit, vt aliquando inflata explicatio vigeret, aliquando infracta, & in morem Cantici ducta: Quare aliàs sensus audaces, & fidem egressi placuerint? aliàs abruptæ sententiæ, & suspiciosa, in quibus plus intelligendum est, quàm audiendum? quare aliqua ætas fuerit, quæ translationis iure vteretur inuerecundè? alij alios errores notant, ex quibus ad summum colligò præcipua styli vitia; tumidum, cacozelum, frigidum, parenthesisum, puerile, scholasticum, poëticum, allegoricum, miscellaneum, humile, siccum; lentum, abruptum; quorum alia in excessu, alia etiam in defectu reperientur.

Styli vitia
in tria gene-
ra ex Longi-
nino.

De Stylo inflato.

CAPVT II.

FRæquentissimum vitij genus illud est, quod tumorem appellant. Nam cum ad altiora quæque suo (vt assolet) imperu natura contendat, fit, vt peruersæ magnitudinis quam sibi deformauit, simulachro quodam illusa, in tumidas ineptias, & phalaratas, vt aiunt, nugæ præceps abripiatur. Rana certè in Apologo miratur grandem illam bouis speciem, & succulentam corporis habitudinem: nec mora, in eius amorem tora exardescit, & cupit quoque modo boui similis fieri: sed misera, dum supra corpusculi vires, & naturæ conditionem tumet, atque inflatur, spiritum egerit, ac mortua dirumpitur. Id ipsum profectò permultis styli in contingit imitatoribus, qui dum Virgilij, aut quod descripti Ciceronis magnitudinem suspiciunt, audent que in leuiculis etiam argumentis, eandem exprimere, & vincere, in id deueniunt, vt pro vero, & solido corpore nihil nisi fumos, & ventos ostentent, tandemque strigosi, & macilenti dispereant.

Tumidi est
ranæ com-
parati.

Tumidus
stylus in
quod des-
cripti.

Hoc genus tumidum nominatur, similitudine styli tumor ducta, à praua corporis habitudine, quæ pro vndositate, carne

Cic. 4 ad Heron. τὸ μὲν οὐδὲν ὑπερβαίνει ἔδωκεν τὰ ἄλλα. Quis sit mundus seu inflatus styli. Inflati styli exempla.

carne, & succo degenerem pituita tumorem nata est: sic autem, ut notat M. Tullius, cum oratio nouis, aut priscais verbis, aut duriter aliunde translatis, aut grauioribus, quam res postulat, aliquid dicitur. A Longino definitur, excessus in ista magnitudine, & hæc exempla proferuntur ex tumido poeta, qui ita loquutus fuerat:

Καὶ χρομὶς σχῆματι μάχης νόστος. Εἰ γὰρ ἂν ἔβριχον ὄψομαι μόνον, Μίακ παρέρει πλεκταίνου χειμάρρου, Ἔγγυ πικρῶτα, ἔ κατακρυάτομα.

πλεκταίνου χειμάρρου: Torrentem Cyrrum ignis vel fumi vorticem appellat (inquit) nimis audaci nomine. Quid quod idem, & vomere in caelum vsurpat, & Tibicinem facit Boeotiam?

Hæc, inquit, non sunt τραγικά, ἀλλὰ παρατραγικά, ἔτι δὲ οὐκ αἰσθητὰ, τεθολοῦται γὰρ τῆ φράσει, ἔτι δὲ ὀρθῶς ταῖς φηλασίαις μάλλον ἢ δεδέναιται; καὶ ἐκασον αὐτὸν πρὸς αὐτὰς ἀνασκοπῆς, ἐκ τῆ φοβερῆ κατ' ὀλίγον ὑπονοσῆ πρὸς τυκαταφρόνῃτα. Hæc, inquit, non sunt tragica, sed cothurnum ipsum tragœdiæ excedunt. Sunt enim inquinatissima locutione, & tumultuarijs sententijs turbida potius quam grauia. Quod si singula in lucem dispexeris, paulatim ex inani specie grauitatis, in rem contemptissimâ recident.

Triples inflatum orationis genus.

Potitò notandum occurrit, ex utroque, & Ciceronis, & Longini sensu, triplex inflata orationis genus: alia enim verbis duntaxat intumescit, alia solis sensibus, alia sensibus simul, & verbis inflari, atque attolli solet. Verba quoque ipsa, aut noua sunt, aut prisca, aut duriter aliunde translata; exempla omnium subiicio.

Styli in verbu nouis inflati exemplar. Athenæus Deipnosoph. l. 3. Dionysij tyranni in nouandis verbis inopis.

Fuit illud imperitis, & ambitiosis scriptoribus commune vitium, quod vocatur nouitas. Affectabant enim nouas rerum appellationes inuenire, ut ipsi nouæ alicuius linguæ fierent auctores: quod Dionysio tyranno supra cæteros extitit peculiare, cuius aliquas ineptias commemorat Athenæus: Quippe παρδίωνοῦ virginem nominare, ut nimis communi nominis, suppudebat. Quid igitur? ἀνὰ πρὸς dictabat expectatiuam, quia vitum maneat, & expectet; columnam, ἀνὰ πρὸς Menecratem vel validi parentem, quod valida perduret; iaculum, ἀνὰ πρὸς, quod aduersus iaciatur.

Eodem ingenio fuit Alexarchus, Callian-

dri Macedoniæ regis frater; Vranopolidis conditor: de quo Heraclides Lembus histor. lib. trigesimo leptimo, ad hunc modum prodit, & refert: Alexarchus, qui Vranopolim edificauit, loquendi peculiare formas inuexit, ut qui gallum ἀρροῦδα manicinem appellaret, tonitron ἑσπερεῖον, drashmani ἑσπερίδα, Chœnicem ἀμφοτεπίδα, præconem, ἀπὸ δὲ

Alexar: notatoris locutiones.

Lucianus, ut est in hoc genere festiuissimus, sub persona Lexiphantis, dialogum integrum scripsit ijs scaterem verborum sordibus, qualia sunt ἄρα ἐκ τῶν αὐτῶν ἀντιστοιχοῦντων (ἐν τῷ Ἀλκιβίου ἀπείσο ἢ ἐπὶ Ἰσορα κν δένει, & cætera infinita Græcis hominibus intellectu perquam difficilia, nihil interest autem an noua sint, an per compositionem nouata, & durius, interpolata, ut incuruicernicum pe-

Lucia. in Lexiph. l. 2. p. 129.

Secundum est genus verborum, quæ prisca vocantur, & ca iamdiu obliuionis oppressa tenebris, a puridis stylijs effodiuntur, atque eruntur in lucem, qualia sunt ista: Coniuges, ubi conuentum campum totum inhumigant.

Styli inflati in prisca verba exempla.

Et scabra in legendo rediitio sonè ostendens: sed qui sunt isti, qui ascen dunt alium uocem collum intelligit. Item:

Leuiso inuamitu sonorinus imagines. Affatur: non umbrantur sonni, popula.

Liuius Andron Varr. in prometh.

Et, si florem antlabat liberi ex carcheijs: hoc est, bibebant. Duriora etiam apud Accium, & Na-

Accius in Meleagro.

uium. Vaganti vuspanotes syluas sextam tesseras.

Non hercle apluda est hodie, quam tu nequior. Bibit amphora: Bustubata.

Concupiscit & c. eiusdem generis.

Gell. l. 1. c. 18.

Hæc & simili oratione vltis, magno omnium ritu, fertur quidam causidicus, apud verbis præfectum: nam cum significare vellet inopi quendam, miseroque victu viuere, & futurum panem esitare, vinumque eructum, & fœtidum potare; Hic, inquit, eques Romanus apludam edit. Et flocces bibit: Aspexerunt omnes, qui aderant, alius alium, primo tristiores, turbato, & requirente vultu, quidnam illud vtriusque verbi foret: Post deinde, quasi nescio quid Tusce, aut Gallicè dixisset, vniuersi riserunt. Legerat autem ille apludam veteres rusticos, frumenti fursurem dixisse: idque a Plauto in comœdia (si ea Plauti est) quæ Altraba si fursuro, inscripta est positum esse. Item flocces audie-

Causidici antiquarij & fatuitas.

rat, prisca voce, significare vini facem, è vina-

Apluda veteris verbum pro frumento in fursuro. Flocces pro vini facce. eis

eis expressam, sicut fraxet, ex oleis. Alter, cum aduersarius causam differri postulare. Rogo Prætor, inquit, subueni, succurre: Quonam usque nos bouinator hic demoratur? Atque id, voce magna, ter, quaterue inelamauit, Bouinator. Commurmuratio fieri coæpta est, a plebilque qui aderant, quasi monstrum verbi admirantibus. At ille iactans, & gestiens: non enim Lucilium, inquit, legistis, qui tergiuerfactorem, bouinatore[m] dicit? Est autem in Lucilij vndecimo versus hic:

Hic strigosus, bouinatorque ore improbus duro,

Bouinator pro tergiuerfactore.

Tertullian. Arnobij stylo horridus.

His inuictus *ερχομαι* Tertulliani, & Arnobij stylus, grandis est plerumque, & nimis horridus: vt Hypobrychium irrespicibile, pro extremo periculo, in quo omnis ex malo emergendi spes adempta sit, *υποβρυχιον το οδω*

Tersul. l. de Idole. vlt. num. 107. Lib. de pallia.

αδω των υαδων κλυπιδωρον appellatur, quod fluctibus est obiectum, Dies, & nox inuicem vertunt, Solstitiorum annuus, & frustra, & substillium, pro dubio aere, inter ferentem & pluuium, quando pluuia stillatim cadit. Pars vero

Hypobrychium pro extremo periculo.

passiuitus, & Scytalo saguæ, elliger, genuinis interantias adumbratos, & similia: apud Arnobium vero *salpicitarum sensus*, pro tubarum, quo usus

Substillium pro dubio aere.

Iulij Firmicus, *salictus redder. Sed qui in bello confessi moriantur*. Et l. 3. Bucularum cumulatiorum

Salpicita pro ne iacris nocet, & qua ex reconditis trahit Aruspiciantibus.

na nugis, plebeis, polimina ferdicas, magenta, pro ful Fermic. ne, & loco vitur, alias tamen ad styli ditorem, prauæ sunt imitationis.

Styli in translati uerbu in stati exēpla.

Tercia corruptorum verborum series est in translati uerbu, & inuerecundis, quorum abundantem stylum Gorgiæ, Callisthenis, Cleitatchi, Amphicratis, Hegesiæ, Matridis commemorat Longianus. Hæc autem inter cætera arguit in Gorgiæ.

Stylo in uerbu diuiter translati inflato, qui nam oratores notati Gorgias, Xenophon a Cassio Longino ut pupillus arguitur.

*Ξι. ξεσδτ Περσων βασιλευς, Χερκεσ Persarum Iupiter, Γοπιεσ εμφοχοι τειροι, Virtutes se pulchra animata. Hæc, inquam, ingeniosè (vt apparet) dicta sugillat acriter vir Criticus, nec parcat Xenophonti, qui pro pupillis Virgines oculorum dixerat, quod puella, & pupilla eodem *κορος* nomine, apud Græcos appelletur. Verba Xenophontis sunt: Εκεινων γδν ητοι μ ανφωνην ακουσαις η τ λιθινω, ηπον ε ανδμ μαλα κλασετ φαεσ η τ χαλκων, αδημονεστερεσ δε αν αυτουσ ηγηταισ, ε αυτων τ ο τρισ οφθαλμοισ παρθινων,* in hoc ultimo tumor

mor est, quia, & vere cunctiores eos existimaris, *ηπισ οculorum uirginibus*. At Timæus Xenophontea illa fati audaci metaphora nondum contentus, *δ τρισ αν επιοησεν, οσ οφθαλμοισ κοσισο*. Hoc utrius faceret alius, qui non *Mæretices in oculis: sed uirgines haberet.*

Timæus assidax imitatio.

Hæc quota portio grandium metaphorarum, quæ in Africano stylo reperiuntur: vt, ipsa ca. Tert. ad nouula persecutionis, ab isto scilicet Cynocéphalo. uersus Gno Circumspectu emittit ocelli: imò luminis punctu sic de pallio uertiginam, & tabulara congregatio in uestibus & colubris oblatratorum molares, apud Sidonium, qui temporis potius errores, quam uitorum ceosendi sunt. At Apuleius, præ gaudij affluentia, totus istis immergitur; quale est, *labys uandantibus affectara rosas*, inquit, de asino, qui iam spe eadem denotabat: item *serbillantibus suauius haurire*, & similia.

Tert. ad nouula persecutionis, ab isto scilicet Cynocéphalo. uersus Gno Circumspectu emittit ocelli: imò luminis punctu sic de pallio uertiginam, & tabulara congregatio in uestibus & colubris oblatratorum molares, apud Sidonium, qui temporis potius errores, quam uitorum ceosendi sunt. At Apuleius, præ gaudij affluentia, totus istis immergitur; quale est, labys uandantibus affectara rosas, inquit, de asino, qui iam spe eadem denotabat: item serbillantibus suauius haurire, & similia.

Sidonius, Apulianus.

Secundum tumoris genus, est in ipsis sensibus immoderatis, licet alioqui uerba, ad legem vsus communis uideantur exacta. Hoc genere peccant sæpissimè tragici, dum res supra naturam extollunt.

Stylus inflatus in sensibus.

His bullis redundat Hercules Oetæus Senecæ, si modò eius est, quo enim factu cælum petit à Ioue, filius à parente?

--- Quid tamen nectū moras? Numquid timemur? numquid impostum sibi Non poterit Atlas ferre cum cælo Herculem?

Hercules Oet. Sen. ampullata tragædia.

Si hæc Typhon diceret, tamen uix essent tolerabilia: quis enim largiri cælum uellet, tantæ oris improbitate, ex postulant?

Deinde: --- Si negat mundus ferax

Animum Nonerca: redda nunc gnato patrem? Vel astra forti.

Apparent uolentæ figuræ, quæ desinunt in frigidum.

Rursus: Vel si times, ne terra concipi: i ferax: Properet malum quodcunque, dum terra Herax lem

Habes, uidetque.

Quam miser, & miserabilis ille Iupiter, qui à ferarum metu, sine Hercule tutus esse non poterat.

Hoc

Hoc verbum, quod sequitur, supra omacm tu- morem inflatum:

Da, da tuendos Iupiter saltem Deos: Illa licet fulmen à parte auferas, Ego quam tuebor, sine glaciæ polum, Seu me tueri feruidam partem iubes, Hæc esse superos parte securo puta.

Modò timeri se à cælo dicit, modò se tute- lare Deorum numen profiteretur. Quid hoc tu- midius quam imbecilles, deos cælet, qui mor- tali tutore egeant! Hæc postulans, & supplex! Illæ igitur sunt bullæ, in quas sapissimè inci- dunt, qui magnitudinem icelluum præter de- corum affectant. Deinde, qui imitantur, ad- dunt aliquid de suo, & tumida, tumidis ad- struunt, donec diplosus follis, in contemptif- sima quæque euanescat.

Nonnus post Dionysiacorum scriptor in- fani tumo- ri arguitur

Sed & Nonnus poeta, Dionysiacorum scri- ptor, in has ineptias intemperanter effusus, quæ Megabytia suo, Typhoni non tribuit? Hic enim iactat se aurigaturum cælum fratrem suum, (cum calcaturum vellet dicere) ius se aliud oves maius superne facturum, cum vetere capi non possit. Item omnes stellas, nouis inter sese, purijs copulatu- rum, quo cælo plenior sit soboles. Mercurium in vin- cula coniecturum, Lunam habiturum pro famula, qua sibi lectos sternat; Quod si lauare velit, Eridano caelesti pro balneo usuru, Οὐ ζείνυ ἀπειροσ φ. ω

Nonnus] Dion. l. 2. Interpret Nonni pro πα- τον, potum, pro pan- mento.

Interpres vitiosa admodum interpreta- tione, iam satis inquinatum auctorem cor- rumpens, legit πατον, & interpretatur: Non vul- gari terra fero potum, cum debuisset dicere fero- raiumentum, vel viam tritam, vel callem. Quis e- nim puer non videt, hic nonnen, πατό, inrepti- tium? Pergit.

Οὐρανὸν ἀσπεράνωτον ἀδελφῶν ἠνιοχεύσω, Οὐρανὸν οἶκον ἔχων μετ' αἰῶν ἕβη γαίης, si dixisset cælum se calcaturum, graue illud fuisset, at se aurigaturum fratrem suum, inflatum est, & ridiculum:

----Οὐ χορὸν ἄσρων
Λείψα νόσφι γάμων ἀχρηῖτον, ἀλλὰ σιωά-
τω
Ἀρσενὶ δηλυτέρω*

Et qui homini venit in mentem, vt de ma- ritandis stellis, post tot sæculorum cælibatum cogitaret?

---εὐρύτερον ᾗ
Θύδρον οὐρανὸν ἄλλον ὑπερτερον ὑψόθεν
τέυζα.

Quomodo cælo capi non poterat, qui cū tot alijs gigantibus, vna terra regione capie- batur

Εὐνέτις· Ενδομίανος· ἔμκ· θεράπαινα σέ-
λήνη
Δέμνιά μοι σοφίσει, & εἰ χρέε· ἐτίλοιο
τρών,
Δούτομαι ἀσπερίων· εἰ ὕδασιν Ἡρίδα-
νοτο.

Quam parum memor sui in leuicula dege- nerat! Quomodo enim balnea Eridani capiet, cui cælum, veteri septies maius angustum est?

Ridiculi prorsus tumores, qui vix à pueris, aut aniculis tolerari possunt: itaque incidunt in alium characterem (de quo mox dicemus) frigida puerilitatis. Nec refert, quod Typho- ni tribuatur hæc oratio, nam cū tota horri- bilis, vt ipsa gigantis persona, esse debuisset, in risum, & contemptum euanescit.

In eodem exemplo licet animaduertere ter- tium amoris genus, vbi res non modo sensu bus, sed ipsi quoque verbis inflatur, quale est etiam illud σαχά, γυλάς, lapides, montes ἠνιχου, δι- στυλίου. Non satis fuerat solutos in puluerem styli inflati montes dixisse, nisi grande quoque verbum addidisset dispuluerat, &c.

O pestifera Pontica fera, tuæ, solutio Gallinaria.

Hoc styli genus meritò prudentibus viris fuit semper inuisum, quod si nonnullos leuio- ris facundia iuuenes, pro nouitatis aucupio delectet, vbi tamen crebrius fuerit iteratum, transit in satietatem. Itaque bene monet Lu- cianus Lexiphantem, qui eiusmodi vocibus nō desinebat Atticis auribus obstrepere.

Ἀλλε, ὦ Λεξιφάνες, κ. ποτό, κ. ἀναγνώσεις· ἐγὼ γὰρ ἢ ἢ μεθύσομαι, &c. Satis ὁ Lexiphantes, & potus, & lectiois istius: Ego enim tibi e- brius iam sum, & nauleo, & nisi quamprimum euomero ista omnia, quæcunque recitando persequutus es, videor mihi insanus ac furio- sus fore, obstrepentibus mihi vndique verbis istis, quæ mihi modo offudisti.

Quamquam mihi à principio ridere illorū gratia veniebat in mentem. Verum postquam ea multa, atque omnino similia erant, misero- bar me tuæ istius ærumnosæ infelicitatis, quippe quem viderem in labyrinthum quen- dam irremeabilem incidisse, morbumq; ægro- tare grauissimum, imò verò atrabile perci- tum.

Nonnus
Gymnast.
In verbis
sensib.
styli inflati
exempla.
idem in
Lucianus in
Lexiph.
quid de isto
stylo sentiat.

tum. Cogito itaque apud me ipsum, unde tam multa mala collegeris, & quam longo tempore, & ubi denique conclusum habueris tantum examen absurdarum, ac distortarum vocum, quarum alias quidem ipse finxisti, alias autem defossas alicunde eruens: tantum conuivum unde quaque cogens, in me exhaustisti: Porro videris mihi neminem amicum, aut familiarem, aut beneuolum habere, neque etiam in virum liberum, & qui loquendi libertate vteretur, vnaquam incidisse, qui vera monendo, te quamprimum expediret, à morbo isto intercutaneo, quo quidem correptus es, & præ malo, illius periculum, ne disrumparis, sustines, Tibi autem bene sanus esse videris, & calamitatem istam, valetudinem censes, atque ab imperitis laudaris, qui morbum tuum ignorant, à doctis autem miseratione dignus existimaris.

Mox hominem committit Sosispoli medico, à quo vomitorio accepto, istam verborum sententiam egerit.

Hoc quidem remedium comicum est, & nihil ad sanitatem facit. Vnum autem præstantissimum, idemque vtilissimum erit, si qui eiusmodi dicendi genere delectantur, optimis auctoribus assuecant, à quibus, & moderatio, & styli affertur salubritas. Phauorinus Philosophus (vt ait Gellius) adolescenti veterum verborum cupidissimo, & perasque voces, nimis præscas, & ignotissimas in quotidianis, communibusque sermonibus expromenti, Curius, inquit, & Fabricius, & Coruncanus, antiquissimi viri nostri, & his antiquiores Horatij illi trigemini planè, ac dilucidè cum suis confabulati sunt: neque Auruncorum, & Sicanorum, aut Pelasgorum, qui primi incoleuisse Italiam dicuntur: sed ætatis suæ verbis loquuti sunt: Tu autem perinde, quasi cum matre Euandri loquare, sermone abhinc multis annis iam desito vteris, quod scire, atque intelligere neminem vis, quæ dicas. Nonne homo inepte, vt quoduis abude consequaris, raceres? sed antiquitatem tibi placere ais, quodd honesta, & bona, & sobria, & modesta sit. *Vine ergo moribus præteritis, l. quere verba præsentibus.* Et ita quidem possunt inflati sanari, si velint, quorum multi, plus habent furoris, sed plus etiam corporis. Semper autem ad sanitatem proclinius est, quod potest detractioe curari.

Remediū à Lucia inflatis procuratum. Aliud remedium. Styli inflati corrigendi remedium duplex. Gell. l. i. c. 19. Phauorini iudicium aduersus inflatos.

Senec. contr. l. 9.

De Cacozele.
CAPVT III.

Quæ sequuntur orationis vitia, cacozele, quæ frigidum, magnam habent cum inflato affinitatem, & nonnunquam inter se confunduntur, & differunt tamen non nihil. Atque vt de cacozele dicam obiter, quod plenius in tractatu de imitatione explicandum est, *Est Quid proua affectatio orationis, ducta ex errore vitiosa prae cacozele imitatione.* quod indicat Lucianus his verbis: *lum.*

κακοζήλια ἐστὶ τῶν ὑπερβαίνοντων τὸ μέτρον τὸν μίμησιν, καὶ τῶν τῶ θεῶν ἐπιτείνοντων.

Itaque omne cacozele ferme tumidum est, aut frigidum, aut quid simile, non omne tamen tumidum, est cacozele, cum præsertim possit ex imitantis esse non expressum. Itaque, si quis apud Virgilium legens, sublatum à Turno *Saxum antiquum ingens*: hoc postea in alio argumento imitatus dicat fuisse *scopulum, cui capra etiam pascentes insidebant*, nescio quid nugarum, cum Græco poeta augatur, tunc sit prodigium illud imitationis, quod κοκὸς (κῆρυξ) nominant: Sic Lucianus, cum metamorphosin illam hominis in Asinum describit, concinnè admodum dicit:

καὶ οἱ δ' αὐτοὶ παύλας εἶχοντο, οὐκ οἶδ' ὅπως δυνάσας ἢ τοὺς πέντας ἴκτοσας εἶχον, ἢ τέτρας οὐδ' ἓν. ἄλλο ἢ ὄπῃ καὶ μοι αἱ χεῖρες, καὶ οἱ πόδες, κτήνης πόδες ἐγένοντο, καὶ τὰ ἄλλα ἢ μακρὰ, καὶ τὸ πρόσωπον μέγα.

At Apuleius non contentus hac lenitate sermonis; *Aures*, inquit, immodicè horripilant *audibus*, & cætera similia, quæ vastam, atque horridam faciunt orationem. Vis aliud cacozele exemplum præclarissimè expressum: Exat notissima de Parrhasio pictore historia, qui adolescentulum vnas ferentem, tanta ingenij, artisque subtilitate depinxit, vt aues imagine delusæ, aduolarent, rostrisque improbulis racemos appeterent; quanquam ille ingenio fastu opus suum damnauit, quod non videretur puer satis eximie depictus, vt quem aues aduolantes non timerent. Hoc cum legisset Spiridion Rhetor, voluit imitari. Quid agit? controuersiam illam agitabat, in qua Parrhasius dicitur miserum senem Olynthium seuerissimè cruciast, vt ex eius ore, inter acerbissimos cruciatus æstuantis, Prometheus in

Cacozele ab inflato stylo discrimen.

Exempla cacozele.

Apul. met. l. 3.

Plin. l. 35. c. 10. Parrhasij pictoris in duss.